

Ett praktiktäna forskningsprojekt om pedagogisk dokumentation ur en forskares perspektiv

Anne Lillvist, docent i pedagogik vid Örebro Universitet

Har ni på er förskoleavdelning hör talas om praktiktäna forskning och undrar vad det egentligen kan innebära? I den här texten ger Anne Lillvist exempel från ett projekt som drivits tillsammans med rektorer och medarbetare från Köpings kommun med fokus på pedagogisk dokumentation.

Regeringens satsning på praktiktäna forskning- ULF- avtal (Utvecklings- Lärande och Forskning) syftar till att utveckla och pröva olika modeller för samverkan mellan högskola/universitet och förskola/skola. Målet är att forskningen i högre grad ska svara mot verksamhetens behov.

Det projekt som beskrivs här genomförs inom ramarna för just ett sk. ULF-avtal och har som fokus pedagogisk dokumentation och systematiskt kvalitetsarbete.

Symmetrisk och komplementär - vad innebär det?

I regeringens avtal om ULF-projekten betonas att praktiktäna forsknings ska vara symmetrisk och komplementär. Men betyder egentligen det? Jo, så som vi har tolkat det är det är forskaren och medarbetarna/rektorerna som *tillsammans* driver projektet. Nyckelordet är just *tillsammans* och varje part deltar med sin unika kompetens och erfarenhet.

En forskare har i regel en bra teoretisk bas och god kännedom om sitt forskningsfält, men vet däremot inget om vilka behov som finns i en specifik verksamhet. Eller hur

personalen på just den avdelningen arbetar med pedagogisk dokumentation. Den kompetensen och kunskapen har däremot förskolepersonalen och rektorerna. I praktisknära forskning är det just den sammanslagna kompetensen som är nyckeln till verksamhetsutveckling och forskning som är relevant för praktiken.

Dialogseminarium som ett symmetriskt och komplementärt arbetssätt i praktisknära forskning

I det projekt som beskrivs här har det handlat om att genom sk. dialogseminarium (Hammarén, 2008) låta olika perspektiv sammanstråla för att på så sätt få en ökad förståelse om pedagogisk dokumentation. Rent konkret har träffarna med förskolepersonal från olika enheter gått ut på att samtala om, och att språksätta den pedagogiska praktiken gällande pedagogisk dokumentation och systematiskt kvalitetsarbete.

Detta har exempelvis gjorts genom gemensamma reflektioner kring forskning, genom att analysera filmklipp, och att utmana förväntade taganden och föreställningar om hur, när och vad som dokumenteras. Detta kan låta väldigt enkelt, men det visade sig finnas en ovana att prata om förskolans dokumentationspraktiker och kanske framförallt - att kunna motivera *varför* man gör det man gör.

Ett mål blev därför att verka för ett mer reflekterande handlande kring pedagogisk dokumentation. Men också att sätta detta handlande i relation till vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet enighet med skollagen. För min del som forskare har det handlat om att introducera samtalsteman utifrån forskning och teori och ge utrymme för deltagarna att identifiera vad som just deras verksamhet behöver. Planeringen har varit flexibel och utgått från det som förskolepersonalen identifierat som önskvärda fördjupnings- och utvecklingsområden.

Bland annat märkte vi att en samsyn om vad pedagogisk dokumentation är, var svår att uppnå på grund av den begreppsförvirring som många upplevde. Det är svårt att prata om olika steg i processen av pedagogisk dokumentation om det är oklart vad en analys är. Eller vad som är ett resultat. Därför påbörjades ett arbete med en lathund med begreppsdefinitioner och exempel där förskolepersonalen identifierade relevanta begrepp och därefter gemensamt reflekterade över betydelsen av begreppen, som sedan förklarades i lathunden. Lathunden är således ett konkret resultat av projektet och avsikten är att detta dokument ska spridas till samtliga förskolor i kommunen.

Som med alla forskningsprojekt finns det en del saker att tänka på inför projektstart. Nedan listar jag de lärdomar som jag tar med mig från detta projekt.

Tips inför deltagande i praktisknära forskningsprojekt

- Prata gärna om vilka roller och förväntningar ni har på varandra innan projektet startar. Som forskare är det viktigt att betona de praktisknära projektens symmetriska och komplementära karaktär. Om förskolepersonalen i stället ser forskaren som expert eller kontrollant är det svårare att arbeta symmetriskt och komplementärt.
- En annan aspekt är betydelsen av att både rektorer och förskolepersonal är med på tåget. Att rektorer ger förutsättningar för sina medarbetare att delta är A och O. Som förskolepersonal-ta chansen att delta om du får möjlighet även om du inte vet vad det kommer att leda till. Man kan alltid lära sig något nytt!
- Var beredd på att förändring tar tid och den största förändringen kanske är ett ändrat förhållningssätt, något som till en början kan väcka motstånd.
- Planera för kunskapsspridning, och ta vara på de ringar på vattnet som projektet ger.

- Ha en plan för förändringsarbetet även efter projekttidens slut. Förändring kräver kontinuitet, och därför behöver kanske arbetsplatsträffar, tvärgruppsmöten eller andra möten avsätta tid för uppföljning av projektet.

Referenser

Hammarén, M. (2008). Ledtråd i förvandling: Om att skapa en reflekterande praxis. (2 uppl.) Stockholm: Dialoger.

LÄSTIPS

[HTTPS://WWW.ULFAVTAL.SE/](https://www.ulfavtal.se/)

Om Anne Lillvist

Anne Lillvist är Fil. Dr i psykologi och docent i pedagogik vid Örebro Universitet. Hennes forskning berör specialpedagogiska frågor i förskolan samt barns övergångar mellan olika skolformer. Hon undervisar på förskolläraryrket och bedriver forskningsprojekt i nära samarbete med förskoleverksamheter. Anne är tillsammans med Jenny Wilder redaktör för boken Barns övergångar: förskola, förskoleklass, fritidshem, grundsärskola och grundskola (2017), och har medverkat som kapitelförfattare i ett flertal böcker.